

04

OBRAZOVANJE

Zakon o dualnom i strukovnom obrazovanju usklađenom s tržištem rada Unsko-sanskog kantona

Oblast	Obrazovanje
Status	Prijedlog, prije skupštinske procedure
Lista	Željko Komšić – Za građansku državu – DF/GS
Izbori	Opći izbori 04.10.2026. · izborna jedinica 201

Predlaagači

- 22 Ibrahim Veladžić
- 14 Amir Tahić

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
UNSKO-SANSKI KANTON
SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

Na osnovu člana 11. tačka n) Ustava Unsko-sanskog kantona – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 1/04 i 11/04) i nadležnosti kantona u oblasti obrazovanja, Skupština Unsko-sanskog kantona, na sjednici održanoj _____ 2026. godine, donosi

Z A K O N
O DUALNOM I STRUKOVNOM OBRAZOVANJU
USKLAĐENOM S TRŽIŠTEM RADA
UNSKO-SANSKOG KANTONA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.
(Predmet)

- (1) Ovim zakonom uređuje se dualno i strukovno obrazovanje u srednjim školama USK, ugovor o učenju kroz rad, naknada učeniku, upisne kvote, stipendije, centri kompetencija, mentori i prekvalifikacija odraslih.
- (2) Zakon ne ukida gimnazije ni opšteobrazovne predmete. Ne dira visoko obrazovanje, osim kad je riječ o kratkim programima u centrima kompetencija.

Član 2.
(Cilj)

Smanjiti jaz između smjerova koje škola nudi i poslova koje privreda plaća, i dati učeniku put do plate u Kantonu.

Član 3.
(Pojmovi)

- (1) Dualno obrazovanje je model u kojem se dio praktične nastave ostvaruje kod registriranog poslodavca-mentora, po ugovoru.
- (2) Deficitarno zanimanje je zanimanje s liste koju jednom godišnje utvrđuju Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta (Ministarstvo), Služba za zapošljavanje i ministarstvo privrede.

- (3) Mentor je zaposlenik poslodavca s najmanje 3 godine iskustva u zanimanju i potvrdom o obuci.
- (4) Fond dualnog obrazovanja je namjenska stavka Ministarstva.

Član 4. ***(Načela)***

Sigurnost učenika na radu; slobodan izbor smjera uz istinitu informaciju o zaposlenju; zabrana korištenja učenika kao besplatne radne snage; ravnomjerna mreža u tri zone kantona; poštovanje uzrasta.

II. DUALNI UGOVOR

Član 5. ***(Obaveza dualnog modela)***

- (1) Za smjerove s liste deficitarnih zanimanja, od upisne godine koja slijedi nakon početka primjene, škola ne može upisati novu grupu ako nema najmanje jednog poslodavca-mentora za praktičnu nastavu.
- (2) U trećem i četvrtom razredu takvog smjera najmanje 40% praktične nastave ostvaruje se kod poslodavca, osim ako priroda zanimanja zahtijeva školsku radionicu (tada najmanje 25% kod poslodavca).
- (3) Postojeće generacije završavaju po starom planu, uz pravo da pređu na dualni ugovor ako žele.

Član 6. ***(Ugovor o učenju kroz rad)***

- (1) Ugovor potpisuju škola, poslodavac i učenik, a za maloljetnog i roditelj ili staratelj.
- (2) Ugovor sadrži: zanimanje, raspored prakse, ime mentora, naknadu, mjere zaštite na radu, zabranu prekovremenog rada maloljetnika, način prestanka.
- (3) Poslodavac ne smije učenika stavljati na poslove van nastavnog plana ni koristiti ga za zamjenu zaposlenog u punom obimu.

Član 7. ***(Naknada učeniku)***

- (1) Za svaki dan prakse kod poslodavca učeniku pripada naknada od najmanje 15% prosječne neto plaće u Kantonu u prethodnoj godini, srazmjerno danu.
- (2) Naknadu plaća poslodavac. Malom poslodavcu (do 10 zaposlenih) Fond može pokriti do 70% naknade.
- (3) Naknada nije plata i ne isključuje učenika iz školovanja.

Član 8. ***(Mentor)***

- (1) Poslodavac određuje mentora. Ministarstvo organizuje besplatnu obuku do 16 sati.

- (2) Poslodavac s važećim ugovorom ostvaruje poticaj do 1.200 KM godišnje po učeniku, uz dokaz o odrađenim satima.
- (3) Povreda zaštite na radu ili zloupotreba učenika gasi poticaj i briše poslodavca s liste na 3 godine.

III. KVOTE I INFORMISANJE

Član 9.

(Upisna kvota)

- (1) Ministarstvo do 31. januara objavljuje kvote za narednu školsku godinu, uz obrazloženje: broj slobodnih mjesta, broj mentora, broj nezaposlenih tog profila.
- (2) Zabranjeno je povećati kvotu smjera na kojem je više od 40% svršenika iz prethodne generacije ostalo na evidenciji duže od 12 mjeseci, osim ako postoji novi veliki poslodavac-mentor.
- (3) Smanjenje kvote ne smije ostaviti nastavnika na cesti bez ponude prekvalifikacije ili premještaja u centar kompetencija.

Član 10.

(Istinita informacija)

- (1) Svaka srednja škola na upisu objavljuje: koliko je lanjskih svršenika tog smjera zaposleno u struci u roku 12 mjeseci.
- (2) Lažan ili skriven podatak je prekršaj ravnatelja.

IV. STIPENDIJE

Član 11.

(Stipendija deficita)

- (1) Učeniku dualnog smjera s liste deficita pripada stipendija od 200 KM mjesečno u prvom i drugom, i 300 KM u trećem i četvrtom razredu, za mjesece nastave.
- (2) Ugovor o stipendiji obavezuje na 36 mjeseci rada u USK nakon završetka, ili povrat srazmjernog iznosa.
- (3) Stipendija se gasi ako učenik prekine smjer bez opravdanog razloga ili teže prekrši ugovor o praksi.

V. CENTRI KOMPETENCIJA

Član 12.

(Tri centra)

- (1) Osnivaju se, pri postojećim školama ili kao zajedničke radionice: Centar Bihać — metal, mašinstvo, IT, zdravstveni tehničari; Centar Cazin — drvo, elektro, tekstil; Centar Sanski Most — poljoprivreda, prehrana, građevina.
- (2) Centre koriste sve škole zone. Zabranjeno je da svaka škola kupuje isti skupi stroj za pet učenika.

(3) Centri rade i kao mjesta prekvalifikacije odraslih u popodnevnom terminu.

Član 13.
(Upravljanje)

Svaki centar ima savjet: škola, poslodavci zone, Služba za zapošljavanje. Godišnji plan opreme odobrava Ministarstvo.

VI. ODRASLI

Član 14.
(Prekvalifikacija)

(1) Lice s evidencije Službe za zapošljavanje, NKV ili KV u zanimanju bez potražnje, ima prednost za besplatnu prekvalifikaciju u centru ako postoji poslodavac spreman uzeti ga na praksu.

(2) Program traje najviše 9 mjeseci. Naknada za prijevoz do 80 KM mjesečno iz Fonda, ako je centar van mjesta prebivališta.

VII. FINANSIJE I NADZOR

Član 15.
(Fond)

(1) Fond pokriva: stipendije; udio naknada malih poslodavaca; poticaje mentorima; opremu centara; prekvalifikaciju.

(2) U prvoj godini Fond ne može biti manji od 4 miliona KM.

Član 16.
(Izvještaj)

Do 31. marta: broj dualnih ugovora, broj mentora, zaposlenje svršenika u struci, utrošak, kvote koje su smanjene. Javno.

Član 17.
(Prekršaji)

(1) Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se ravnatelj koji skriva podatak o zaposlenju svršenika.

(2) Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 KM kaznit će se poslodavac koji učenika koristi mimo ugovora ili bez zaštite na radu.

(3) Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se škola koja upiše dualnu grupu bez mentora.

Član 18.
(Pravilnici i snaga)

(1) Ministar u roku 90 dana donosi pravilnik o ugovoru, naknadi, mentorima i listi deficita.

(2) Zakon stupa na snagu osmog dana od objave, a primjenjuje se na upis od prve naredne školske godine. Odredbe o centrima i Fondu primjenjuju se od prvog dana trećeg mjeseca.

PREDLAGAČ ZAKONA:
☺☺ Veladžić Ibrahim

PREDLAGAČ ZAKONA:
☺ Tahić Amir

STRUČNI TIM AUTORA ZAKONA – NAŠ PRIJEDLOG ZA KAMPANJU

OBRAZLOŽENJE

I. Pravni osnov

Pravni osnov sadržan je u članu 11. tačka n) Ustava Unsko-sanskog kantona i u isključivoj nadležnosti kantona u oblasti obrazovanja. Kanton ne mora čekati federalnu agenciju da otvori deficitarni smjer ako postoji poslodavac-mentor.

II. Razlozi za donošenje

U USK radi oko 39.000 ljudi, a na evidenciji je oko 25–26.000 nezaposlenih. Registrovana stopa je oko 40%. Gotovo polovina nezaposlenih je bez stručne spreme. Istovremeno firme traže zavarivače, CNC operatere, električare, vozače, IT tehničare, medicinske sestre, kuhare, mesare, stolare. Škola i dalje puni smjerove za koje nema posla, jer se kvota ne veže za slobodna mjesta.

Praksa je često formalna. Poslodavac nema standard mentora ni olakšicu. Upisne kvote se nasljeđuju. Nema regionalnih radionica. Cilj nije ukinuti gimnaziju. Cilj je da učenik koji ide na zanat izađe s ugovorom, alatom i poslom, a ne s diplomom za biro.

III. Obuhvat rješenja

Zakonom se:

1. dualni model čini obaveznim za nove grupe deficitarnih smjerova, uz najmanje 40% prakse kod poslodavca u završnim razredima;
2. uvodi ugovor škole, poslodavca i učenika, s zabranom korištenja učenika kao zamjene za zaposlenog;
3. uvodi naknada učeniku od najmanje 15% prosječne neto plaće USK za dan prakse, s mogućnošću da Fond malom poslodavcu pokrije do 70%;
4. kvote vežu za listu Službe za zapošljavanje i broj mentora, uz zabranu širenja smjera koji puni biro;
5. uvodi stipendija 200–300 KM uz obavezu 36 mjeseci rada u USK ili povrat;
6. osnivaju tri centra kompetencija (Bihać, Cazin, Sanski Most) i večernja prekvalifikacija odraslih;
7. uvodi poticaj mentoru do 1.200 KM godišnje po učeniku.

IV. Usklađenost s drugim propisima

Zakon se mora uskladiti s kantonalnim zakonima o srednjem obrazovanju, zaštiti na radu maloljetnika, normativima nastave i kolektivnim ugovorima. Ne ukida gimnazije. Veza sa zakonima 02 i 03 ostvaruje se preko liste deficitarnih zanimanja. Smanjenje kvote ne smije ostaviti nastavnika bez ponude premještaja ili rada u centru.

V. Finansijski učinak

U prvoj godini Fond ne može biti manji od 4 miliona KM. Radni okvir u četiri godine (mil. KM): stipendije 7,0; naknade učenika kod malih firmi 2,8; poticaji mentorima 1,7; oprema tri centra 6,5; prekvalifikacija odraslih 2,3; obuka mentora i portal 0,65. Ukupno oko 21 milion KM. Plate nastavnika ostaju u redovnom obrazovnom budžetu.

VI. Mjerila provedbe

Mjerila su: broj dualnih ugovora i mentora; udio svršenika zaposlenih u struci u roku 12 mjeseci; kvote koje su smanjene; utrošak Fonda; opremljenost tri centra. Izvještaj do 31. marta je javan.